

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 272/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Lašákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 14/2017 z 11. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 31. marca 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 2 a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 14/2017 z 11. novembra 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti požiadala ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, čo zdôvodnila neprimeranými finančnými požiadavkami zo strany advokátov, tiež nízkym mesačným príjmom (529,74 eur) a napokon opatreniami vyplývajúcimi z núdzového stavu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v procesnom postavení žalobkyne v druhom rade (žalobcom v prvom rade bol [REDACTED], pozn.) v konaní vedenom na Okresnom

súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 14 C 171/2014 domáhala zaplatenia sumy 2 754,37 eur proti súdnej exekútorke ako žalovanej.

Z rozsudku okresného súdu č. k. 14 C 171/2014 z 3. júna 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) vyplýva, že sťažovateľka bola spolu so žalobcom v prvom rade rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV č. k. 4 C 40/2004 z 30. mája 2008 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 260/08 z 26. januára 2010 zaviazaná zaplatiť sumu 9 013,88 eur s príslušenstvom, ako aj trovy konania pred súdom prvého stupňa a tiež trovy odvolacieho konania. S prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka neplnila povinnosť uloženú rozhodnutím súdu, Okresný súd Bratislava IV poveril vykonaním exekúcie súdnu exekútorku (v teraz prejednávanom prípade žalovanú). Súdna exekútorka 27. októbra 2010 vrátila Okresnému súdu Bratislava IV poverenie na vykonanie exekúcie z dôvodu, že vymohla istinu, úroky z istiny, súdne trovy, trovy oprávneného, ako aj trovy exekúcie.

Po úspešnom vykonaní exekúcie ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 71/2011 z 9. júna 2011 zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 5 Co 260/08 z 26. januára 2010 (na podklade ktorého bola exekúcia vykonaná) a vrátil vec na ďalšie konanie, v ktorom krajský súd zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava IV č. k. 4 C 40/2004 z 30. mája 2008.

3. Od súdnej exekútorke sťažovateľka požadovala vydanie bezdôvodného obohatenia na tom základe, že došlo k zrušeniu exekučného titulu, čím odpadol právny dôvod na plnenie.

Okresný súd návrh sťažovateľky (a navrhovateľa v prvom rade) zamietol s odôvodnením, že odporkyňa nie je vecne legitimovaná, teda vzhľadom na povahu vznikajúceho vzťahu medzi povinným ako účastníkom exekučného konania a súdnym exekútorom vykonávajúcim exekučnú činnosť nemôže dôjsť na strane súdneho exekútora k bezdôvodnému obohateniu tým, že povinný zaplatí odmenu, na ktorú vznikne súdnemu exekútorovi nárok v zmysle Exekučného poriadku. Okresný súd zaujal aj postoj k otázke premlčania uplatneného nároku, keďže námietku premlčania z opatrnosti vzniesla v konaní súdna exekútorka. V tejto súvislosti okresný súd uviedol, že subjektívna premlčacia doba uplynula sťažovateľke 16. septembra 2013, teda pre začiatok plynutia bol rozhodujúci moment doručenia nálezu ústavného súdu právnenému zástupcovi sťažovateľky. Pre začiatok plynutia objektívnej premlčacej lehoty považoval okresný súd za rozhodujúci deň rozhodnutia (9. júna 2011) ústavného súdu o zrušení rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 260/08 z 26. januára 2010. Keďže sťažovateľka doručila návrh na zaplatenie z titulu bezdôvodného obohatenia 16. septembra 2014, okresný súd vyhodnotil námietku premlčania ako dôvodnú.

4. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie (osobitne podal odvolanie aj žalobca v prvom rade). Sťažovateľka kritizovala postup okresného súdu v tom, že námietku premlčania môže vzniesť iba legitimovaná osoba a v prípade, ak ju uplatní iná než vecne legitimovaná osoba, súd na takú námietku nemal prihliadnuť. Rozhodnutie založené na dvoch protichodných tvrdeniach (exekútorka nie je pasívne vecne legitimovaná a dôvodná námietka premlčania) podľa sťažovateľky spôsobuje vadu rozsudku okresného súdu. Sťažovateľka zotrvala na tvrdení, že zánikom exekučného titulu zanikla aj oprávnená pohľadávka, a teda všetko plnenie poskytnuté na podklade zrušeného exekučného titulu sa stalo bezdôvodným obohatením.

V súvislosti s plynutím premlčacej lehoty sťažovateľka vyjadrila názor, podľa ktorého objektívna premlčacia lehota začala plynúť dňom doručenia nálezu ústavného súdu. Napokon uviedla, že o skutočnosti, kto sa na jej úkor obohatil, sa dozvedela až v roku 2014.

5. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu. V odôvodnení napadnutého rozsudku krajský súd zdôraznil, že k záveru o potvrdení rozsudku okresného súdu bola smerodajná vecná správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie. V súvislosti s tým, že sťažovateľka aj žalobca v prvom rade poukazovali na závery nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 165/2012 z 13. februára 2013, krajský súd uviedol: *„Po vymožení pohľadávky patrí za exekučnú činnosť súdnemu exekútorovi v zmysle Exekučného poriadku odmena a náhrada výdavkov, ktorých výška a spôsob určenia sú stanovené všeobecne záväzným právnym predpisom, to znamená, že poskytnuté plnenie – trovy exekúcie boli od počiatku podložené právnym dôvodom. V súdnej veci nebolo zrušené právoplatné rozhodnutie súdu o povinnosti nahradiť trovy exekúcie ako tomu bolo v prípade na skutkovom základe, ktorého bol vyslovený nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 165/2012 z 13. 2. 2013...“*

Krajský súd poukázal na neskorší nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 225/2017 zo 4. apríla 2017 a uviedol: *„... ak povinný splnil, čo mu ukladal exekučný titul, a uhradil trovy exekúcie, a k zrušeniu exekučného titulu došlo až po vrátení poverenia súdnej exekútorky, vzniknuté trovy exekúcie nemôžu na strane súdnej exekútorky predstavovať bezdôvodné obohatenie.“* Na danom základe krajský súd v napadnutom rozsudku uzavrel, že žalovaná súdna exekútorka nie je pasívne vecne legitimovanou osobou.

V nadväznosti na argument o vade rozsudku okresného súdu v tom, že okresný súd prijal protichodné závery (nie je vecne legitimovaná a zároveň vyhodnotil dôvodnosť námietky premlčania), krajský súd uviedol: *„Za daného stavu, kedy nárok žalobcov podlieha pod právny režim zodpovednosti štátu za škodu pri výkone verejnej moci a nie je kvalifikovaný ako bezdôvodné obohatenie nebolo dôvodným zamietnutie žaloby odôvodniť uplynutím premlčania... Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie je potrebné hodnotiť komplexne, aj z pohľadu úkonov procesného útoku a procesnej obrany strán... Podľa obsahu súdneho spisu... otázka premlčania bezdôvodného obohatenia v danej veci medzi nimi rezonovala a súd prvej inštancie na ňu predniesol odpoveď.“* Krajský súd reagoval aj na otázku premlčania a uzavrel, že podstatnou okolnosťou pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby bolo doručenie nálezu ústavného súdu (16. septembra 2011), teda premlčacia doba uplynula 16. septembra 2013, pričom žaloba bola podaná 16. septembra 2014.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka nesúhlasí s určením začiatku plynutia premlčacej doby a tvrdí, že táto začala plynúť až po tom, čo sa do jej dispozičnej sféry dostal nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 165/2012 z 13. februára 2013. Podľa jej názoru *„Zrušením nezákonného rozhodnutia odpadáva právny dôvod a poskytnuté plnenie sa stáva bezdôvodným obohatením, a na zrušené rozhodnutie sa prihliada akoby nikdy neexistovalo.“*

Sťažovateľka poukázala na konanie vedené Okresným súdom Bratislava IV vedené pod sp. zn. 4 C 40/2004, v ktorom sa rieši, či pôvodne uplatnená pohľadávka je dôvodnou. V tejto súvislosti sťažovateľka vyslovila presvedčenie, že konanie o zaplatenie z titulu bezdôvodného obohatenia proti súdnej exekútorke bol okresný súd povinný prerušiť. Sťažovateľka považuje napadnutý rozsudok za nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenie čl. 46 ods. 2 (správne má byť čl. 46 ods. 1) a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým bolo potvrdené zamietnutie žaloby okresným súdom. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti predniesla nesúhlas so závermi krajského súdu, resp. s výsledkom vyplývajúcim z napadnutého rozsudku.

8. K námietke sťažovateľky o nesplnení požiadavky na riadne odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd poukazuje na svoje ustálené právne názory, podľa ktorých je povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06, II, ÚS 470/2014).

9. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako integrálna súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa všeobecný súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (m. m. IV. ÚS 14/07).

10. Poukazujúc na závery napadnutého rozsudku uvedené v bode 5 a bez potreby ďalšieho citovania z odôvodnenia napadnutého rozsudku, sa krajský súd vysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami tvoriacimi základ pre napadnuté rozhodnutie. Krajský súd jasne vysvetlil, prečo podkladom na zamietnutie žaloby je skutočnosť, že v danom prípade súdna exekútorka nie je pasívne vecne legitimovaná, pričom zohľadnil všetky okolnosti prípadu a reagoval na sťažovateľkinu argumentáciu. Otázka premlčania nebola pre rozhodnutie krajského súdu kľúčovou otázkou. Krajský súd reagoval na nastolenú otázku premlčania z dôvodu, že táto medzi stranami sporu rezonovala od počiatku, pričom aj sťažovateľka ako odvolací dôvod uviedla nesprávne posúdenie momentu začatia plynutia premlčacej doby .

11. Napadnutý rozsudok krajského súdu nemožno považovať za svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný, pretože krajský súd sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu vo veci sťažovateľky neodchýlil od znenia príslušných ustanovení (Exekučný poriadok, Občiansky zákonník), pričom nepoprel ich účel a význam.

Ako z judikatúry ústavného súdu vyplýva, iba skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia všeobecného súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

12. Na záver vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti pozornosti ústavného súdu neunikla skutočnosť, že napadnutý rozsudok krajského súdu nemá vyznačenú právoplatnosť. Ústavný súd šetrením zistil, že dôvodom, pre ktorý napadnutý rozsudok ešte nie je právoplatný, je skutočnosť, že žalobca 2 v čase po vydaní napadnutého rozsudku oznámil odvolanie splnomocnenia pre právneho zástupcu. Z uvedeného dôvodu bolo vydané opravné uznesenie v časti právneho zastúpenia, v ostatnom ostal napadnutý rozsudok krajského súdu nezmenený.

13. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v napadnutom rozsudku krajského súdu teda nezistil pochybenia takej ústavnoprávnej intenzity, aby mohol po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie označených práv, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

14. Pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namietala aj porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd konštatuje, že v tejto súvislosti sťažovateľka nepredniesla žiadnu relevantnú argumentáciu, preto je v tejto časti možné ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

15. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľky a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

16. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená.

Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto, lebo je v časti zjavne neopodstatnená, a v časti ju odmieta z dôvodu nedostatku zákonom ustanovených náležitostí, je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 82/2020).

17. Keďže ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť z dôvodu neopodstatnenosti, nepristúpil už ku skúmaniu majetkových pomerov sťažovateľky. Pretože neboli splnené všetky predpoklady ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 1 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu